

L'assistència hospitalària benèfica a la Conca de Barberà (1918-1950)

Josep Barceló i Prats

Josep M. Grau i Pujol

RESUM

El dispositiu d'atenció a la malaltia o a la desamparança es va inscriure des dels seus inicis, a Catalunya, dins d'un model de govern basat en el pacte i que, amb el temps, va donar lloc a una cultura política a la qual Francesc Eiximenis posà nom en el seu «*Regiment de la cosa pública*» al 1385. Aquest fet es va traduir, en primer lloc, en la creació i el manteniment d'institucions hospitalàries o d'obres assistencials a pràcticament tots els municipis, inclosos els més petits, l'enquadrament jurídic dels quals fou en el dret privat o civil. En segon lloc, des del segle XIV, molts municipis van establir contractes amb metges escolàstics, conductes del comú, per tal de garantir la seva presència. Alguns d'aquests amplien el regiment de la cosa pública escrivint regiments per tal de regular la lluita contra la pesta. Els professionals, metges cirurgians i apotecaris, hospitals i obres pies passaren a formar part essencial de la cosa pública fins avui. El nostre objecte en aquest article es posar de relleu, a través de les infraestructures hospitalàries del Camp de Tarragona i de la Conca de Barberà, en el segle XX, i de les derivacions dels malalts pobres de la darrera comarca vers als centres de referència de Tarragona, Reus i Valls, la complexa articulació en el comú de les dimensions econòmiques, polítiques, socials i culturals i els seus efectes en la vida quotidiana i en l'identitat local, que giren entorn a les fundacions hospitalàries entre la baixa edat mitja i mitjans dels segle XX.

ABSTRACT

Provision for attending to illness or disability was enshrined since its inception, in Catalonia, within model of governance was grounded on agreement and, with time, would give rise to a political culture that Francesc Eiximenis identified as *Regiment de la cosa pública* in 1385. This fact manifest itself in the creation and upkeep of hospitals or welfare enterprises in even the smallest villages where private or civil law provided the legal framework. Secondly, from the fourteenth century onward, many towns would ensure the presence of medical professionals by signing «*conductes del comú*» contracts with doctors. Some municipalities also expanded the «*regiment de la cosa pública*» by drawing up «*regiments*» to regulate efforts to combat the plague. Professional surgeons and apothecaries, hospitals and charities would become an essential component of the «*regiment de la cosa pública*» that continues up to the present day. The aim of this paper is to draw attention to the complex links among the economic, political, social and cultural dimensions in the local community, and the effect this had upon daily life and on local identity, with reference to the hospital foundations from the early Middle Ages to the mid-nineteenth century.

.....

Josep Barceló i Prats (La Selva del Camp, 1981), Diplomant en Podologia (UB) i en Infermeria (URV), Doctor en Antropologia Social i Cultural (URV, 2014), actualment és professor del Departament d'Infermeria de la URV.

Josep M. Grau i Pujol Arxiver i historiador (Montblanc, 1963), col·laborador habitual en revistes de centres d'estudis de la Conca de Barberà i Camp de Tarragona, s'ha especialitzat en història moderna, si bé també investiga el període contemporani.

L'assistència hospitalària benèfica a la Conca de Barberà (1918-1950)

Josep Barceló i Prats *josep.barcelo@urv.cat

Josep M. Grau i Pujol *cecb@tinet.cat

Paraules clau: Història de la medicina. Beneficència. Hospitals

L'any 1327, Joan Fonoll donava a l'Hospital de Santa Maria Magdalena de Montblanc 500 sous barcelonins en metàl·lic (25 lliures)¹. El 29 de març de 1641, per esmentar un altre exemple, el doctor en medicina Jaume Guerau feia arribar a mans de Joan Garau, notari tarragoní, en el seu testament es consignava, entre d'altres voluntats, fer una deixa de vint lliures barcelonines a l'Hospital de Santa Tecla de Tarragona:

*«Ítem deixo y lleigo al hospital de Santa Tecla construit fora los murs de la present ciutat per ajuda als costos de las necessitats de dit Hospital y en satisfacció de mies culpes y pecats vint lliures barceloneses».*²

Ambdós llegats no són unes simples anècdotes³, sinó que constitueixen una pràctica freqüent en els testaments atorgats en la Corona d'Aragó, des del segle XIII fins al segle XX, que ajuden a comprendre el perquè alguns dels hospitals locals, situats arreu del territori català, han perdurat fins els nostres dies.

Montblanc disposava, de la mateixa manera que Tarragona, del seu propi hospital. De fet, entre els segles XIII i XIV es van fundar, a tot el Principat, centenars de petits establiments assistencials gràcies a les deixes testamentàries procedents de pròcers locals -religiosos o laics-, emprant conceptes jurídics del Dret Romà⁴. Tanmateix, el naixement i posterior sosteniment d'aquest entramat d'institucions hospitalàries no es pot explicar, tant sols, pel pauperisme o per nocions com la filantropia i la caritat. També s'explica pel «seu significat jurídic i polític i pel paper que juguen [aquestes institucions] en la construcció d'una cultura política paccionada i en el relat polític que assegurarà l'hegemonia de les classes dirigents urbanes de Catalunya»⁵, i que Francesc d'Eiximenis, l'any 1385, ja descrivia de manera implícita en el seu regiment de la cosa pública:

*«Los pobres que són vers pobres deuen romandre aquí sens nenguna molèstia que no els deu ésser feta. E açò per tal com per Déu són lleixats e posats en cascuna comunitat per tal que los rics e aquells qui han a dar hagen lloc per fer almoines e de rembre llurs pecats».*⁶

Façana de l'antic hospital de Santa Magdalena de Montblanc. (Foto Josep M. Carreras)

Per tant, endinsar-se en la història hospitalària, a més a més d'aprofundir en el coneixement de la salut, la malaltia i dels processos assistencials, és també mostrar una part no negligible de la vida i evolució urbanes de les ciutats. Recórrer aquest vast camí implica repensar l'hospital com una institució clau per a l'observació de fenòmens com la pobresa i la marginació, en totes les seves dimensions, i l'anàlisi del bon govern de la ciutat, la religiositat, l'evolució econòmica dels territoris i, evidentment, la malaltia.

Així, doncs, el dispositiu d'atenció a la malaltia o a la desemparança es va inscriure, des d'un primer moment a Catalunya, dins d'un model de govern que es va traduir en la creació i manteniment d'institucions hospitalàries o, en el sentit més ampli del terme, d'obres de caire caritatiu-assistencial, a pràcticament tots els municipis, fins i tot en els més petits. Aquesta manera de regir la cosa pública també va desencadenar, de retruc, que a partir del segle XIV moltes localitats establissin contractes amb metges escolàstics (conductes del comú) amb la finalitat de garantir-ne la seva presència. En definitiva, tant els professionals sanitaris de l'època (metges, cirurgians i apotecaris) com els hospitals i la resta d'obres d'assistència van passar a formar part essencial del regiment de la cosa pública fins l'actulitat⁷.

La presa de consciència, per part de les classes dirigents urbanes catalanes, de la necessitat de controlar el dispositiu d'acció social i assistencial per assegurar, d'aquesta manera, la seva hegemonia política no es va materialitzar, paradoxalment, a través d'un control directe de les institucions hospitalàries des dels ajuntaments o des dels altres llocs de poder polític local. L'estratègia esmerçada va ser molt més subtil i va passar per blindar, jurídicament, aquestes institucions de les aleatorietats polítiques, fet que a la pràctica va suposar dotar-les d'una certa autonomia econòmica que les fes independents de les finances municipals. Sens dubte, aquesta fórmula que, a primer cop d'ull, presentava als administradors com els garants dels recursos llegats a l'hospital per part dels ciutadans, al mateix temps, va permetre que les classes dirigents mantinguessin una posició de control indirecte respecte dels patrimonis que procedien, en gran part, de les elits urbanes a les quals pertanyien i, aquest fet, els donava la capacitat de reclamar més llegats i almoines sobre la base d'una retòrica filantròpica que va assegurar la capitalització de la institució hospitalària a llarg termini i que, a fi de comptes, esdevenia un dels pals de paller del finançament hospitalari català fins, gairebé, la segona meitat del segle XX. Cal recordar que, en última instància, els administradors no deixaven de ser una mena de càrrecs de confiança elegits pels mateixos poders públics, fossin polítics o eclesiàstics, de la ciutat. Per tant, aquesta manera de gestionar el dispositiu d'acció social i assistencial va implicar la realització de pactes per tal de constituir les administracions tant dels hospitals grans, amb *staffs* directius complexos⁸, com dels més petits, on en la majoria dels casos un administrador o regidor portava els censos i els comptes del dia a dia de la institució i, també, s'encarregava de pagar a figures com l'hospitaler, el metge o l'apotecari.

Fem una capbussada al nivell local per poder exemplificar, a través d'una casuística particular i molt concreta, tot el ventall de significats i interessos que es condensaven al voltant de la institució hospitalària. L'any 1464 l'Arquebisbe de Tarragona, Pere de Urrea, feia pública l'acta de fundació de l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla de Tarragona. Aquest document instituïa i establí els capítols i ordinacions que, a partir d'aquell moment, regirien una institució que ha arribat fins als nostres dies. Tanmateix, aquest document també mostra com el control sobre la institució hospitalària va esdevenir imprescindible per perpetuar l'estabilitat d'un model polític paccionat i alhora molt fràgil⁹. Amb el pas del temps, aquesta manera de governar i gestionar la cosa pública fou assumida per la població tarragonina i l'hospital, com a garant del sistema,

es transformà en un element d'identitat cultural. És a dir, la incipient identitat jurídica forjada a partir del procés de fusió hospitalària del segle XV es va anar convertint, progressivament, en una identitat cultural de tipus pràctic indispensable per al bon govern del municipi.

El cas que exemplifica l'Hospital de Tarragona, en particular, i el sistema hospitalari català, en general, s'erigeix com un exponent singular de perpetuació d'un model de protecció social que ha resistit tot tipus d'eventualitats històriques, precisament, pel significat social i pel valor polític, a més a més de la tasca assistencial, que van assumir aquestes institucions a ulls de la població i, també, per la persistència al llarg del temps d'un entramat d'interessos econòmics i financers teixits entorn l'hospital. En conseqüència, la persistència del model d'assistència social català, des de l'Edat Mitjana fins gairebé els nostres dies, té molt a veure amb la seva capacitat camaleònica d'adaptació fruit, d'una banda, de l'assumpció per part de la comunitat del paper indispensable que les institucions hospitalàries juguen en l'administració de la cosa pública i, de l'altra, producte d'un ús particularment flexible de la pràctica del dret civil i privat com instrument per assegurar la confiança dels ciutadans en la gestió de les esmentades institucions¹⁰.

Aquesta manera de fer, tal i com es va anar transmetent de generació en generació a Catalunya, s'adaptà al mercantilisme, a la protoindustrialització i al capitalisme, des del segle XVIII, desafiant en allò que respecta a les pràctiques socials i culturals els intents de centralització legislativa des del Decret de Nova Planta fins a l'actualitat. La hipertrofia legislativa de l'Estat, que mai es va traduir en pràctiques públiques consistentes va topar, per la seva rigidesa, amb la fluïdesa i complexitat social de la manera de regir, al Principat, la consciència col·lectiva de responsabilitat en relació a certes problemàtiques socials. A Catalunya, per tant, la manera de gestionar l'acció social no es va resoldre en base a la promulgació d'una legislació, sinó en relació a les fórmules de convivència i consens que la pròpia societat civil catalana havia anat aprenent i incorporant a partir de la seva dialèctica quotidiana. És al traslladar la mirada des del nivell de la producció legislativa a la pràctica i estratègies quotidianes per resoldre els problemes del dia a dia que es pot donar explicació al per què el territori català va ser l'única regió de l'Estat que, entre 1812 i 1967, no tingué hospitals ni manicomis de titularitat provincial¹¹. No els va tenir perquè el regiment de la cosa pública a escala local va saber preservar els hospitals locals, més enllà de les desamortitzacions i de la resta de polítiques centralistes, ja que els considerava primordials per al bon govern local. Només amb l'argumentació d'aquesta conjectura es pot visibilitzar el veritable significat de l'hospital per als municipis catalans i, també, es pot explicar la resistència d'aquests, ja en el període contemporani, a renunciar o bé desprendre's del dispositiu assistencial davant, com ja s'ha esmentat, de l'aplicació de polítiques centralitzadores per part del mateix Estat.

No va ser fins la creació de la Mancomunitat de Catalunya (1914-25) que aquesta manera, purament local de regir la cosa pública i, de pas, les institucions hospitalàries va començar a canviar. Una de les mesures que en matèria sanitària va dissenyar la Mancomunitat i que no es desplegaria, a la pràctica, fins l'adveniment de la Generalitat Republicana, fou l'intent d'anar cap a una regionalització dels serveis sanitaris, és a dir vers una comarcalització hospitalària.

La idea consistia en integrar dins una mateixa xarxa assistencial totes aquelles institucions, benèfiques i hospitalàries, que havien sobreviscut i que es trobaven, tot sigui dit, en una situació econòmica molt precària com a conseqüència de la manca crònica d'inversions de l'Estat en el sector salut. El model comarcalista dissenyat per la Mancomunitat va ser un intent de crear, a Catalunya, un entramat hospitalari eficient i sostenible aprofitant, a tals efectes, l'estructura de les institucions locals existents. Per comptar amb l'antuència dels poders locals catalans i, per tant, poder fer viable aquest ambiciós projecte, la Mancomunitat era plenament conscient que havia de mantenir l'esperit fundacional pel qual es regien tots aquests hospitals. Per aquest motiu, la solució adoptada per la Mancomunitat hagués estat salomònica i, automàticament, hagués consistit en una cessió mútua de poder, entre els antics administradors i els nous representants de la Mancomunitat, envers el control de la institució per, d'aquesta manera, esdevenir una institució de titularitat mixta. Tanmateix, l'adveniment de la dictadura de Primo de Rivera (1923-30) va impedir la implementació d'aquesta política que, finalment, es va quedar només en un experiment. Frustrat, doncs, l'intent de la Mancomunitat, la posada en pràctica del projecte de comarcalització hospitalària va haver d'esperar fins al restabliment dels governs autònoms.

La Generalitat Republicana (1931-39) va portar a terme la implantació d'un projecte que, a efectes pràctics, va significar la integració de bona part dels hospitals, també els de caràcter privat, en un ideari de política general, el qual es proposava incidir en la planificació territorial del país a través del desplegament d'un mapa sanitari en consonància amb les estructures locals existents¹². En relació al mètode utilitzat per realitzar aquesta integració, la Conselleria de Sanitat i Assistència Social va calcar l'estratègia dissenyada per la Mancomunitat. I així va ser com la major part dels patronats dels hospitals locals catalans, però no hospitals de major tamany com el de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona o Sant Pau i Santa Tecla de Tarragona, van acceptar les condicions que implicava adherir-se a aquesta política, malgrat que els hi suposava perdre una part del control sobre la institució i tenir que compartir-lo amb la Generalitat, a canvi de millores a l'equipament que, a mig termini, haguessin acabat modernitzant l'hospital i jerarquitzant-ne el seu funcionament i la seva organització. La Llei de Bases, doncs, va distribuir el territori en àrees de salut i també creà, en cadascuna d'elles, Juntes Comarcals de Sanitat a les capitals de cada comarca sanitària. Tanmateix, l'esclat de la Guerra Civil va originar que el Govern de la Generalitat Republicana es veiés obligat a reorientar les seves polítiques, també les de caràcter sanitari, cap a un enfocament bàsicament militar i així va ser com es va començar una política de confiscacions, que no es limità a uns quants centres sanitaris concrets, sinó que s'amplià a tota mena d'establiments, més o menys relacionats amb la vessant assistencial, arreu de tot el territori català. D'aquesta manera fou com, per exemple, l'Hospital Civil de Sant Pau i Santa Tecla de Tarragona es convertí en l'Hospital General de les comarques tarragonines i, finalment, en un context de reorientació i de resolució de problemes, ateses les urgències del moment, la Generalitat modificà els motlles preestablerts realitzant allò que, durant molts segles, s'havia impedit amb molt de zel a través de diferents estratègies. És a dir, la confiscació de l'hospital de Sant Pau i Santa Tecla suposava l'anihilació, durant un breu període, de l'autonomia jurídica que, des de la seva fundació, havia ostentat la institució. A efectes pràctics, aquesta nova política

*Façana de l'Hospital de Valls a la plaça de Sant Francesc. 1969
© Arxiu Municipal de Valls / Galimany*

*Combregar General en una de les sales de l'Hospital de Valls. ca 1960
© Arxiu Municipal de Valls / Autor desconegut*

substituï el model de titularitat mixta, assajada per la Mancomunitat de Catalunya i implementada per la Generalitat Republicana en època de pau, per un model que concentrava el poder decisor de la institució, directament, en mans dels representants polítics.

En definitiva, durant els últims temps de govern de la Generalitat Republicana, el control i la fiscalització de les institucions assistencials, per part d'aquesta, fou gairebé absoluta, fruit d'una reforma de l'organització sanitària obligada per les necessitats creades arran del context bèl·lic. Per tant, l'ambiciós pla de comarcalització dels hospitals catalans va quedar aparcat i, definitivament, descartat amb l'arribada al poder del nou règim franquista. Així, doncs, el règim sorgit de l'acabament de la Guerra Civil (1939-1975), va voler marcar distàncies amb l'acció de govern que, fins llavors, havia realitzat el govern català. Aquest canvi de rumb, pel que fa a l'àmbit de l'assistència i la protecció socials a Catalunya, va implicar que es retornés a la situació anterior a la creació de la Mancomunitat.

A grans trets, el model franquista, en no disposar de centres assistencials propis a Catalunya, va haver de concertar els serveis dels hospitals locals existents al territori per tal d'oferir la cobertura sanitària corresponent a la població. D'aquesta manera, es va crear una precària simbiosi entre l'Estat i els respectius patronats de les institucions hospitalàries catalanes. D'una banda, el concert assegurava la prestació de serveis que eren competència de l'Estat i, de l'altra, permetia la supervivència econòmica dels hospitals catalans. Tanmateix, aquesta estratègia, al tenir greus deficiències de finançament, va obligar als diferents hospitals concertats a mantenir un model d'economia domèstica, impedit-ne la seva jerarquització i, simultània, modernització. Fou aquesta la raó principal per la qual l'adveniment del règim franquista va suposar un fre, i fins i tot una involució, al desenvolupament dels hospitals catalans. El sistema de concerts, al marge de no resoldre el problema de finançament d'aquestes institucions, tampoc va permetre l'aplicació d'un pla d'inversions, tal i com era la intenció de la Generalitat republicana, que conduís als hospitals catalans a uns estàndards d'homologació moderns. Ara bé, no és menys cert assenyalar que tant el model domèstic com la política implementada per la Seguretat Social van permetre subsistir, gairebé, trenta anys més a una sèrie d'hospitals que, en altres circumstàncies, haguessin quedat obsolets i inviables des d'un punt de vista econòmic i logístic.

Amb la Llei de Seguretat Social de 1967, l'Estat va consolidar definitivament la idea d'una xarxa pròpia d'hospitals¹³ que, a partir de la seva posada en funcionament, va suposar la fi dels concerts que l'Estat havia anat establint amb els hospitals locals catalans obligant als de menor tamany a tancar portes o, en el millor dels casos, a reconvertir-se en altres tipus de centres assistencials¹⁴. L'hospital jerarquitzat¹⁵, a més, va absorbir tota la clientela que, fins aquells moments, era assistida pels hospitals locals catalans i aquest fet va provocar que, més d'hora que tard, aquests darrers desapareguessin, es convertissin en asils per a gent gran o, excepcionalment, s'anessin jerarquitzant com, finalment, fou el cas de l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla de Tarragona o el de Sant Pau i la Santa Creu de Barcelona.

En aquest sentit, el cas de Tarragona s'erigeix en paradigmàtic per poder mostrar el ventall de casuístiques. La inauguració, el setze d'octubre de 1967, de la *Residencia Sanitaria Juan XXIII*, centralitzà els serveis d'urgències, d'atenció quirúrgica, de maternitat i de la resta de modalitats diagnòstiques i terapèutiques, de tota la província, en un sol centre. L'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla de Tarragona, davant el dilema de jerarquitzar-se o desaparèixer, va optar per la primera opció, entre d'altres motius, perquè tant el tamany com la importància de la mateixa institució li van facilitar i permetre aquesta transformació¹⁶. Ara bé, institucions de menor tamany com, per exemple, el *Pius Hospital de Valls* no van poder afrontar les inversions que suposava la jerarquització i, consegüentment, es van veure relegats a realitzar funcions subsidiàries convertint-se, per exemple, en asils per a gent¹⁷.

A mode de síntesi, es pot concloure que l'estudi històric dels hospitals implica comprendre el problema de la responsabilitat individual i col·lectiva davant la malaltia, el problema jurídic de la tutela de qui no pot valdre's per si sol, el problema de les relacions de reciprocitat i de redistribució, les d'ajut mutu dins el «comú» i, com no, el significat simbòlic i el paper polític de les institucions i dels seus professionals. Són les particularitats del cas català les que fan suggerent aquests tipus d'estudis a les nostres contrades. Els hospitals d'arreu de Catalunya, en general, i els de l'àrea geogràfica de la demarcació de Tarragona, en particular, són adaptacions locals d'un procés d'institucionalització comú a tota Europa, però presenten alguns trets idiosincràtics com la ràpida municipalització dels hospitals, a través d'una situació jurídica singular, o la persistència d'un model de finançament de l'Antic Règim en un context desamortitzador que va conduir a tot el Regne d'Espanya, excepte a Catalunya, al tancament massiu d'establiments o a la seva absorció per part de les diputacions provincials. Per això, el procés de medicalització a Catalunya, esdevingué el company d'un procés més general, caracteritzat per la transició de la ciutat medieval al mercantilisme i posteriorment al capitalisme, que no té res que veure amb la situació sanitària de la resta d'Espanya.

Solament des d'aquesta òptica es pot explicar que, durant el segle XIX, els hospitals catalans aconseguissin sobreviure efectuant una transició econòmica, amb més pena que glòria, en un context en el qual l'Estat va ser incapaç de donar resposta als reptes assistencials del moment, fet que va provocar el tancament de molts d'ells arreu d'Espanya. I de la mateixa manera, només és possible comprendre com, durant el segle XX, bona part d'aquestes institucions van evolucionar d'hospitals domèstics a hospitals d'aguts, realitzant les inversions necessàries, per arribar a formar part de l'experiència de l'estat del benestar assajat per la Generalitat Republicana, seguint la filosofia endegada per la Mancomunitat de Catalunya, tot i que les circumstàncies històriques van frustrar el projecte just abans del seu naixement. El 1967 significà, en bona mesura, el punt d'inflexió en el què el comú entrà en crisi, probablement, perquè a la segona meitat dels anys seixanta el procés salut, malaltia i atenció requeria d'unes inversions i d'un model d'organització que ja no podia ser assegurat i afrontat des del nivell local.

Però aquest apartat conclusiu estaria inacabat si no es fes esment dels significats econòmics que també posseeix l'hospital. En aquest sentit, no s'ha d'oblidar la persistència, al llarg del temps, d'un entramat d'interessos econòmics i financers teixits entorn a la institució, ja que l'hospital ha jugat, i continua jugant, un paper econòmic no negligible dins la societat en la qual es troba inserit. Si durant l'Antic Règim actuava com una institució de crèdit, essent els pagesos, artesans i comerciants els principals demandants de censals; actualment, continua essent una font generadora de riquesa a l'actuar, a tall d'exemple, com un dinamitzador del mercat laboral de l'entorn on està ubicat.

En definitiva, aquesta introducció ha volgut descriure els processos que van afavorir la creació i desenvolupament dels hospitals locals a Catalunya i que, finalment, van desembocar en una presa de consciència col·lectiva, és a dir d'assumpció per part de tota la comunitat, en relació a la necessitat de preservació i manteniment del dispositiu d'acció social i assistencial per poder comprendre com la institució hospitalària, finalment, es va erigir en una peça fonamental de la identitat de la cosa pública local, fins i tot abans que l'Estat, durant el segle XX, la concebés com una prestadora de serveis assistencials indispensable per garantir el dret universal a la salut.

En aquest context la Conca de Barberà en la segona meitat del segle XX depenia totalment dels centres hospitalaris més importants del Camp de Tarragona (Tarragona, Reus i Valls) Les infraestructures pròpies de la comarca es basaven únicament en dos hospitals municipals, un a Montblanc i un altre a Santa Coloma de Queralt. A nivell professional sabem, a través d'un recompte de 1937, que residien a la comarca vint metges distribuïts en catorze municipis. L'assignació dels facultatius es feia segons el nombre d'habitants, per la qual cosa les viles més grans en tenien més d'un, sovint entre dos i quatre, als que calia afegir les respectives farmàcies.

Distribució geogràfica dels metges a la Conca de Barberà (1937)

- Barberà de la Conca: 1
- Blancafort: 1
- Conesa: 1
- L'Espluga de Francolí: 2
- Montblanc: 4
- Passanant: 1
- Pira: 1
- Rocafort de Queralt: 1
- Santa Coloma de Queralt: 3
- Sarral: 2
- Solivella: 1
- Vallfogona de Riucorb: 1

-Vilaverd: 1
-Vimbodí: 1
Total: 20

Font: AHT, Fons Delegació Hisenda, sign. 2.469.

L'hospital de Montblanc

Aquesta institució era d'origen medieval i es gestionava entre l'església i el municipi¹⁸. El desembre de 1910 es formà a Montblanc una junta de reconstrucció de l'hospital que tingué per prioritat la recaptació de diners a fi de comprar mobles, roba i pagar l'arranjament de l'edifici. En aquella data els seus membres eren Mn. Josep Vinyes, Gabriel Vilalta, Josep Guarro Figuerola, Joan Santfeliu (tresorer) i Ferran Xaparro. El 25 de maig del 1918 es proposà a la persona de Joan Poblet i Teixidor per substituir a Melcior Malet Borràs, que havia mort. El maig de 1920 el seu president era Ferran Xaparro Papiol, i en aquella data el substituí Josep Poblet Calderó, regidor segon de l'ajuntament.

Gràcies a les sol·licituds d'ingrès signades pel metge, l'infermer, les monges carmelites o el mateix consistori municipal, coneixem els noms dels malalts entre 1918 i 1925, en total 21, si bé creiem que en manquen, bàsicament s'atenia a malalts pobres, tant de la mateixa vila, com de pobles propers i rodamentals d'arreu de l'Estat (en trobem d'Andalusia, Castella i Navarra). A l'hospital podien dormir en un llit, menjar calent i rebre les atencions d'un metge, d'un infermer i d'una religiosa (carmelita). En aquestes butlletes, el 1923 documentem al metge Manuel Delgado.

Entrada de malalts a l'Hospital de Montblanc (1918-1925)

-1918: 5
-1919: 1
-1920: 1
-1921: 2
-1922: 1
-1923: 4
-1925: 3
-Sense data: 4
Total: 21

Durant la Guerra Civil, entre final de 1935 i el gener de 1936, aprofitant la cessió de l'edifici de la Plebania per part de Comitè Antifeixista de Montblanc, fundaren un Institut Policlínica per atendre malalts, en el qual s'habilitaren vuit llits i un quiròfan amb aparell de raig X¹⁹, posteriorment, durant

el franquisme, concretament entre els anys 1955 i 1959 es fundà una clínica privada amb el nom de Clínica Montserrat²⁰.

A Santa Coloma de Queralt, per la seva banda, també funcionava un altre hospital municipal, entre 1950-1958, en el qual documentem un total de 64 ingressos de malalts pobres a càrrec dels pressupostos de la Diputació de Tarragona²¹.

Tret d'aquesta assistència comarcal, i per a patologies complexes que necessitaven cirurgia, l'alternativa eren els hospitals situats en el Camp de Tarragona, en el seu finançament la Diputació hi jugava un paper important. Aquesta circumstància ha deixat rastre en la documentació, concretament en els lligalls de la secció de beneficència de l'Arxiu General de la Diputació, corresponents als expedients d'ingressos als hospitals comarcals de Valls, Reus i el de Santa Tecla de Tarragona, que a la pràctica actuava com a provincial. Els hem consultat i hem realitzat el buidatge nominal dels conguencs hospitalitzats en la primera meitat del segle XX, tant els nascuts com els residents, quan el lloc de naixement i la residència no és el mateix ho fem constar, prioritzant la segona, en alguns casos els expedients no aporten gaire informació, a banda del nom i cognoms, lloc de naixement i domicili, s'anota la malaltia o motiu d'ingrés, i si disposen de propietats i en el cas dels pobres de solemnitat, les certificacions negatives de riquesa dels ajuntaments respectius. Les malalties més habituals són bronquitis, insuficiència cardíaca, fractures, colitis, embaràs, apendicitis, tuberculosi, etc. En els expedients s'hi poden adjuntar a més a més partides de naixement, casament, defunció i informes mèdics.

Aquí tan sols hi ha una part dels ingressos als hospitals, concretament dels que es feia càrrec la Diputació de Tarragona, i únicament en una cronologia determinada, atès que per a un estudi més global caldria consultar els registres d'altres i baixes dels diferents hospitals, en aquests moments l'arxiu de Santa Tecla de Tarragona es troba dipositat a l'AHAT, disposa d'un complet inventari per a ús dels investigadors, darrerament el fons s'ha digitalitzat i actualment és consutable per internet (<http://www.ahspt.cat>), la resta de fons encara els custodien els respectius hospitals. Respecte la salut mental, el sanatori Pere Mata de Reus era el de referència a les comarques meridionals, pel que fa a les famílies pobres també la Diputació de Tarragona en gestionava ajuts econòmics, nosaltres hem deixat aquesta temàtica a banda en el present estudi, tampoc hem buidat els expedients del Dispensari Antituberculós de Reus. Les possibilitats doncs d'investigació encara són grans i esperem que en un futur augmentin les recerques històriques en l'àmbit de la medicina des d'una vessant pluridisciplinària. Aquests però no eren els únics hospitals en funcionament, hi havia altres centres privats que mitjançant el pagament d'una quota també s'hi podia accedir, tal és el cas de la Clínica Monegal, Guasch i Vidal i Jané de Tarragona o altres de Reus.

A continuació presentem l'estadística dels malats de la Conca de Barberà subsidiats per la Diputació de Tarragona i dels quals es conserva el seu expedient en l'Arxiu General de la referida institució provincial.

Hospital de Valls

Entre 1926 i 1957 hem localitzat a un mínim de 52 malalts conquencs que varen ingressar a l'Hospital de Valls com a pobres, aquesta era sens dubte la institució pública hospitalària més petita de les tres capitals de partits judicials del Camp de Tarragona²².

Malalts pobres de la Conca de Barberà ingressats al Pius Hospital de Valls (1926-1937)

Conca Estricta (10)

- Barberà de la Conca: 1
- Blancafert: 3
- L'Espluga de Francolí: 1
- Montblanc: 4
- Senan: 1

Baixa Segarra (5)

- Passanant: 1
- Santa Coloma de Queralt: 3
- Vallespinosa: 1
- Total: 15

Malalts pobres de la Conca de Barberà ingressats al Pius Hospital de Valls (1940-1957)

Conca Estricta (33)

- Barberà de la Conca: 5
- Blancafert: 1
- l'Espluga de Francolí: 4
- Montblanc: 14
- Rojals: 1
- Sarral: 4
- Solivella: 1
- Vilaverd: 2
- Vimbodí: 1

Baixa Segarra (4)

- Forès: 4
- Total: 37

Hospital de Tarragona

L'Hospital de Tarragona és sense cap mena de dubte el que presenta l'estadística més elevada dels tres camptarragonins estudiats, entre 1925 i 1944 un mínim de 234 hi foren ingressades, i manca el període de la Guerra Civil. Dins els pobles de procedència dels internats sobresurten

el més grans en demografia, així el primer és Montblanc, seguit de l'Espluga de Francolí i Sarral, en el cas de Santa Coloma de Queralt, es possible que per la seva proximitat i àrea de mercat d'Igualada aprofitessin altres opcions.

Malalts pobres de la Conca de Barberà ingressats a l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla de Tarragona (1925-1944)

Conca Estricta (231)

- Barberà de la Conca: 1
- Blancafort: 6
- L'Espluga de Francolí: 26
- Montblanc: 111
- Pira: 2
- Rocafort de Queralt: 4
- Rojals: 2
- Sarral: 25
- Solivella: 22
- Vallclara: 2
- Vilanova de Prades: 3
- Vilaverd: 9
- Vimbodí: 18

Baixa Segarra (33)

- Belltall: 3
- Conesa: 4
- Les Piles: 1
- Santa Coloma de Queralt: 16
- Santa Perpètua de Gaià: 6
- Savallà del Comtat: 1
- Vallfogona de Riucorb: 2
- Total: 264

Hospital de Reus

Per l'Hospital de Reus no hem localitzat els expedients corresponents a la Guerra Civil (1936-1939), si però els de part de la II República i anteriors. Així, doncs, entre 1930 i 1936 comptem a 23 malalts conguencs subsidiats per l'ens provincial.

Malalts pobres de la Conca de Barberà ingressats a l'Hospital de Sant Joan de Reus (1930-1936)

Conca Estrica (20)

- Barberà de la Conca: 1
- L'Espluga de Francolí: 3
- Montblanc: 3
- Pira: 1
- Rojals: 1
- Sarral: 2
- Senan: 1
- Solivella: 2
- Vilanova de Prades: 3
- Vilaverd: 1
- Vimbodí: 2

Baixa Segarra (3)

- Conesa: 1
- Santa Perpètua de Gaià: 2
- Total: 23

Durant el franquisme i en una cronologia més llarga els malalts conques a Reus passen del centenar, amb Montblanc, l'Espluga de Francolí, Solivella i Santa Coloma de Queralt al capdevant.

Malalts pobres de la Conca de Barberà ingressats a l'Hospital de Sant Joan de Reus (1939-1950)

Conca Estricta (87)

- Barberà de la Conca: 2
- Blancafort: 7
- L'Espluga de Francolí: 14
- Montblanc: 34
- Rocafort de Queralt: 4
- Sarral: 1
- Solivella: 13
- Vilanova de Prades: 1
- Vilaverd: 5
- Vimbodí: 6

Baixa Segarra (24)

- Aguiló: 1

-Belltall: 1
 -Biure de Gaià: 1
 -Conesa: 1
 -Forès: 1
 -Passanant: 2
 -Pontils: 1
 -Santa Coloma de Queralt: 12
 -Santa Perpètua de Gaià: 2
 -Savallà del Comtat: 1
 -Vallfogona de Riucorb: 1
 Total: 111

Les utilitats de la informació que aporten aquests expedients són diverses, per una banda estudiar la sanitat i la beneficència en les diferents etapes històriques, a més de possibilitar la realització d'altres estudis des dels llocs d'origen per comprovar si existia frau en les declaracions de pobresa que certificaven tant els alcaldes com els rectors, utilitzant els cadastres o registres fiscals de cada localitat. També és interessant la mobilitat vers Catalunya d'emigrants procedents del sud de la península. Molts d'ells jornalers del camp, peons sense qualificació, que podien treballar en la construcció o manteniment de carreteres. Evidentment les àrees geogràfiques d'anàlisi es poden ampliar a altres comarques més enllà de la Conca de Barberà. Finalment el fet d'aportar els noms en el treball és amb la intenció que els familiars tinguin una nova font d'informació per a conèixer dades que completin la seva història genealògica i de salut, en un moment que els antecedents mèdics són una eina que els professionals de la medicina demanen per a completar l'historial de cada persona en cas de malaltia.

Notes

- 1.- COMPANYS, ISABEL, «L'ingrés de Joan Fonoll, de Vinaixa, com a donat de l'Hospital de Santa Maria Magdalena de Montblanc, per la seva administració, l'any 1327", *Aplec de treballs*, (Montblanc), 31 (2013), p. 35-42.
- 2.- Arxiu històric de l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla [AHSP].- *Còpia simple del testament del doctor en medicina Jaume Guerau rebut en poder de Joan Jarau notari de Tarragona als 29 de mars de 1641*". Capsa 30, núm. 277.
- 3.- Per citar un altre exemple, l'any 1305, Blanca de Mordenyac deixà a l'Hospital de Sant Feliu de Guíxols un llit amb la seva màrrega, una manta i dos sous per als pobres vergonyants de l'esmentada vila. Per a més informació, vegeu: BORRELL, MIQUEL, *Caritat, beneficència, solidaritat: l'Hospital de Sant Feliu de Guíxols (del segle XIV al s.XX)*. Sant Feliu de Guíxols: Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols; 2005, p. 15.
- 4.- Sobre el context jurídic de les fundacions hospitalàries, consulteu: MILLER, TIMOTHY S. *The Birth of the Hospital in the Byzantine Empire*. Baltimore: Johns Hopkins University Press; 1997. Vegeu, també; IMBERT, JEAN. *Les hôpitaux en droit canonique*. Revue d'histoire de l'Église de France 1949; 35: 86-92. IMBERT, JEAN, *Le Droit Hospitalier De l'Ancien Régime*. Paris: P.U.F.; 1993. Sobre el Dret romà a Catalunya, consulteu: ASSIER-ANDRIEU, LOUIS. *Frontières, culture, nation. La Catalogne comme souveraineté culturelle*. Revue Européenne des Migrations Internationales 1997 13 (3): 29-46. SALRACH, JOSEP M., *El procés de feudalització (segles III-XII)*. Volum II de: VILAR, P. (dir.) *Història de Catalunya*. Barcelona: 1987. Finalment, sobre la

- evolució del concepte de tutela, vegeu: SACRISTÁN, GUILLERMO. *Derecho al honor. Aspectos procesales y legitimación de las personas jurídicas. El reportaje neutral*. Planes provinciales y territoriales de formación: recopilación de ponencias y comunicaciones; vol. 2; 1997.
- 5.- COMELLES, JOSEP M.; ALEMANY, SILVIA; FRANCÈS, LAURA. *De les iguals a la cartilla. El regiment de la cosa pública, la medicalització i el pluralisme assistencial a la Vall d'Aro*. Barcelona: 2013, p. 47.
  - 6.- EIXIMENIS, FRANCESC. *Regiment de la cosa pública*. Barcelona: Barcino; 1927. p. 125.
  - 7.- «A tota la Corona d'Aragó, la creació de Causes Pies i Hospitals és coetània als processos político-jurídics d'acreditació i contractació de metges per les Universitats i a l'augment de la seva influència com a intel·lectuals orgànics en polítiques de lluita contra les pestilències». Vegeu: COMELLES, JOSEP M., DAURA, A; ARNAU, M; MARTÍN, E. *L'Hospital de Valls. Assaig sobre l'estructura i les transformacions de les institucions d'assistència*. Valls; 1991, p. 45-54.
  - 8.- LÓPEZ TERRADA, MARIA LUZ. «*El Hospital General*». *Historia de la Universidad de Valencia*; vol. I; El Estudio General. València, 1999.
  - 9.- Per més informació, consulteu: BARCELÓ, JOSEP. *Poder local, govern i assistència pública: el cas de Tarragona*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili, 2014. [Tesi doctoral].
  - 10.- Per tal d'aprofundir en la temàtica, vegeu: LÓPEZ TERRADA MARIA LUZ. *Health Care and Poor Relief in the Crown of Aragon*. En: GRELL, OLE PETER; CUNNINGHAM, ANDREW; ARRIZABALAGA, JON. (eds.) *Health Care and Poor Relief in Counter Reformation Europe*. London: Routledge; 1999, p. 177-200.
  - 11.- Exceptuant els casos de l'Hospital Clínic de Barcelona ja que els professors de medicina volien sortir de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona; i els manicomis de Salt, a partir de 1904, i de la Clínica de Santa Coloma, entre 1925 i 1930.
  - 12.- Per aprofundir en la tasca sanitària de la Generalitat republicana, vegeu: HERVAS, CARLES. *Sanitat a Catalunya durant la República i la Guerra Civil. Política i Organització sanitàries: l'impacte del conflicte bèl·lic*. [Tesi] Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 2004.
  - 13.- A tall d'exemple, esmentar les Residències Sanitàries de Bellvitge i Vall d'Hebron a Barcelona o Joan XXIII a Tarragona.
  - 14.- En aquest sentit, és molt interessant veure el cas de l'Hospital Sant Joan de Reus, ANGUERA, PERE, *Hospital de Sant Joan de Reus: 1240-1990*. Reus, 1990.
  - 15.- El tipus d'hospital construït per l'Estat es va inspirar en el model hospitalari nord-americà. Vegeu el següent referent: DE LA CÁMARA, JUAN PEDRO. *Fisionomía y vida del Hospital americano. Estampas de un viaje de estudio*. Madrid: Ministerio de Trabajo. Instituto Nacional de Previsión; 1948.
  - 16.- Per veure un estudi sobre la població benèfica ingressada a l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla, l'any 1970, que revela els canvis i transformacions que va sofrir aquesta institució just després de la inauguració de l'Hospital Universitari Joan XXIII, consulteu: ADSERÀ, JOSEP. *Monografías sobre el pasado y presente de nuestro hospital*. Tarragona: Hospital de San Pablo y Santa Tecla; 1971,p. 35-42.
  - 17.- Vegeu: COMELLES, JOSEP M. *El proceso de medicalización de los hospitales catalanes: el caso del Pío Hospital de Valls*. Dynamis 1993; 13: 201-234.
  - 18.- Joan M. Quijada Bosch ha publicat la descripció del fons en l'article «Documentació de l'Hospital de Santa Magdalena de Montblanc dipositada a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona», *Sanitat i vida (I)*, Montblanc, 2009, p. 17-42.
  - 19.- Josep Rull Huch, «institut Policlínic de Montblanc (1936-1939), *Espitllera*, (Montblanc), 25 (1984), p. 27-28.
  - 20.- Enric-Sanchez Cid, «Història de les clíniques de Montblanc», *El Foradot* (Montblanc), 12 (2002), p. 12-14, per ampliar informació de la clínica us remetem al llibre del mateix autor, *Bloc de notes d'un ginecòleg*. Tarragona, 2007.
  - 21.- Josep M. Grau Pujol, «L'assistència sanitària i benèfica durant el segon franquisme: l'Hospital Municipal de Santa Coloma de Queralt (1950-1962), *Recull*, (Santa Coloma de Queralt), 11 (2009), p. 5-13.
  - 22.- Pel període de la Guerra Civil us remetem a l'estudi de Josep M. Grau i Pujol «Evacuats i refugiats de la Guerra Civil a l'Hospital Comarcal de Valls (1937-1938)», *Quaderns de Vilaniu*, (Valls), 59 (2011), p. 49-72.

Apèndix documental

1. Malalts pobres ingressats a l'hospital de Montblanc (1918-1925)

- Ramon Contijoc Folch (24 de juny ?).
- Dolors Prescolí Guarro (21 de juny (?)).
- Joan Margalef (21 de juny (?)).
- Luis Utrilla Medina, casat de 36 anys, natural de Madrid (?).
- Ramon Vega Folch, per grip (10 d'octubre de 1918).
- Leopoldo Garcia Ruiz, de 29 anys, natural de Templeque (Toledo), (11 d'octubre de 1918).
- Ramona Laidalga Arbera, de 32 anys, natural d'Areso (Navarra), (11 d'octubre de 1918).
- Teresa Vendrell Roig, per grip i complicació pulmonar (13 d'octubre de 1918).
- Agustí Pomès Gibert (entra el 16 d'octubre de 1918 i mor el dia 19).
- Antoni Foguet Guarro (entra el 28 de març de 1919 i mor el dia 30 del mateix mes i any).
- Dolors Pedrol, per ferides de les quals es recuperà favorablement (4-7 d'octubre de 1920).
- Maria Miret Bertran, de 65 anys, (entra el 14 de febrer de 1921 i mor l'endemà al matí).
- Maria (*Marieta*) Narcís (13 d'octubre de 1921).
- Maria Sisquer Xifre, vídua de 80 anys, de Montblanc (9 de gener de 1922).
- José Julián Balsero, solter de 42 anys, natural de Villaviciosa (Còrdova), (28 de març de 1923).
- Teresa Saumell, 64 anys, impossibilitada per la vellesa i manca d'alimentació (30 de juliol de 1923).
- Martín Martínez González, de 70 anys, natural d'Alcolea (Almeria), (6 d'agost de 1923).
- Maria Bosc Maré, de 54 anys, de l'Espluga Calva (les Garrigues) amb bronconeumonia (10 de desembre de 1923).
- Francesc Roselló Pedrol, (10 de juny de 1925).
- Francesc Civit Moncosí, de 70 anys, ingressa per restabliment de la seva salut (20 de novembre de 1925).
- Vicenç Torruella Camell, de 55 anys, pobre de Montblanc, consta que ingressa per atendre la seva malaltia i no tenir «*dispendios*» (1925).

Observació: Si no s'indica el contrari entenem que els interns habiten a Montblanc, si bé també hi ha la possibilitat que siguin transeünts, quan hi ha interrogant vol dir que en el document no hi consta la data.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT, Fons Hospital de Santa Magdalena de Montblanc, caixa 3, núm. 16).

2. Malalts pobres de la Conca de Barberà ingressats al Pius Hospital de Valls (1926-1937)

Barberà de la Conca

-Ramon Barbens Civit (1930).

Blancafort

-Àngela Esplugues Galofré, natural d'Aiguamúrcia i veïna de Blancafort (1927). L'any 1929 se la traslladà al dispensari tuberculós de Reus.

-Magdalena Civit Briansó (1930).

-Antoni Rigual Llurba (1931).

L'Espluga de Francolí

-Pere Marsal Palau (1929).

Montblanc

-Francesc Tibau Giron, natural de Puigverd d'Agramunt i veí de Lilla (1926).

-Macià Ribé Alós, natural de Montblanc i veí d'Aiguamúrcia (1928).

-Joan Vilalta Rosich, de Lilla (1932).

Passanant

-Joaquima Fabregat Carles, de Belltall (1929).

Santa Coloma de Queralt

-Carme Franquesa Segura (1931-1932).

-Carme Grau (1932).

-Joan Vidal Claramunt (1937).

Senan

-Antònia Vallverdú Parés, (ingressa el 5 d'octubre i mor el 2 de desembre de 1926).

Vallespinosa

-Montserrat Prats Vilà (1933).

Font: Arxiu General de la Diputació de Tarragona (AHDT), Beneficència, sign. 5, 13, 30,38 (cpf).

3. Malalts pobres de la Conca de Barberà ingressats al Pius Hospital de Valls (1940-1957)

Barberà de la Conca

- Úrsula Martínez Pérez, natural de Cuenca i casada amb Anastasio Peces-Barba Peces (1941).
- Magdalena Romeu Briansó, de 23 anys, filla de Joan i Magdalena (1941).
- Marina Molina Mercader, estava casada amb el jornalero, José Catena Rodríguez, de Jaén (1947).
- Francisco Tribiño Pérez. Nascut a Ferreira (Granada) (1951).
- Joan Canela Miquel, 70 a. (1956).

Blancafort

- Antonio Martínez Vera, c. 70 a. natural de Cartagena (1947).

L'Espluga de Francolí

- Josep Ferran Gassol, transeünt (1941).
- Montserrat Boldú Balcells (1947).
- Joan Pàmies Dolores (1957).
- Maria Vila Rius, nascuda a Montblanc (1951).

Forès

- Ramon Moix Moix (1940), residia a Valls.
- Dolors Andreu Castellà (1941)
- . -Magí Fonoll Puig (1947).
- Jaime Cobo, 45 a. transeünt (1954).

Montblanc

- Maria Blasi Grinyó (1940), residia a Valls.
- Juana González Valero, de 22 anys (1940), natural de Cuevas de Almazora (Almeria) i veïna de Montblanc.
- Mateo Urquia Murguioncho, era nascut a Donostia (San Sebastian) (1940).
- Ramon Sanahuja Vinyes, de 70 anys (1941).
- Paula Bonet Arquer, de 72 anys havia nascut a Vinaixa (Les Garrigues), (1941).
- Ramon Rovira Porta, v. 82 a. vivia a Lilla (1947).
- Ernest Preixens Oller, 7 a. viu a Lilla. El seu pare era del Vilosell (Les Garrigues), (1947).
- Pere Llor Solé, 43 a. de Lilla, fill de Baldomer i Teresa (1951).
- Salvador Òdena Pàmies, de Rojals (1952).
- Josep Poblet Figuerola (1955).
- Miquela Caparrós Gallardo, v. 78 a. natural de Cartagena, vivia a la Guàrdia dels Prats (1955).

-Isabel Guisado Carrasco, natural de Almeria, casada amb el jornalер-peó, Francisco Jiménez Alonso (1956).

-Maria Hidalgo Marin, natural de Toledo, casada amb un jornalер (Gregori Porta), (1956).

-Lluís Ventura Lozano (1956).

Rojals

-Nativitat Nogués Vilalta, residia a la Riba (1947).

Sarral

-Antònia Civit Castells (1940).

-Josepa Badia Vendrell (1947).

-Isidre Duc Benet (1957).

-Simó Miró Mestre (1958).

Solivella

-Prudenci Estivill Jordana (1950).

Vilaverd

-Joan Fort Ferrer, havia nascut a Rojals (1960).

-Rosa Magrinyà Torrell (1941).

Vimbodí

-Eugeni Cervelló Masgoret, viu a Poblet (1956).

Font: Arxiu General de la Diputació de Tarragona, Beneficència, sign. 47,116, 136 i 194 (cpf).

4. Malalts pobres de la Conca de Barberà ingressats a l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla de Tarragona (1925-1944)

Conca estricta

Barberà de la Conca

-Pedro Martínez Moreno, 40 a. (1943), natural d'Albarez (Almeria).

Blancafort

-Ramon Clot Isart, 29 a. (1944).

-Maria Elies Prats (1943).

-Antònia Ferran Vallverdú, 36 a. (1944).

- Antoni Palau Clota, 28 a. estava reclòs a la presó provincial (1940).
- Antonio Rico Segura (1944).
- Antoni Rigual Llurba (1930).

L'Espluga de Francolí

- Rosa Valls Peiró, c. 51 a. nascuda a les Borges Blanques (1925).
- Abdon Amigó Moles (1926).
- Ramon Saumell Civit (1926).
- Maria Cinta Figueres Torà (1929).
- Maria Lladó Bover, s. 33 a. natural de l'Albi (Les Garrigues), (1929).
- Antoni Marsal Morera, 60 a. (1929).
- Ramon Oliver Minguell, 41 a. Ferrer, vivia al Vendrell (Baix Penedès), (1929).
- Francesca Santana Capdevila, casada amb un pagès (Joan Giner), (1929).
- Salvador Civit Vallès (1931).
- Josep Roselló Gené, 18 a. fill de Josep i Llúcia (1931).
- Rosa Bartolí Cabrol (1932).
- Josep Valls Gras, 54 a. natural de Torredembarra (1932).
- Genoveva Ninot Palau, muller de Rafael Borges (1934).
- Júlia Méndez Fernández (1936).
- Joan Miquel Obrador (1936).
- Alícia Novas Corominas, 25 a. natural de l'Havana (Cuba), filla de Josep i Àngela (1940).
- Daniel Vidal Vila, pagès, c. 38 a. (1940).
- Dolors Barrabeig Roca, 34 a. (1941).
- Josep Reinés Esteve, natural de Sant Llorenç (1941).
- Maria Rius Guim, 26 a. (1941).
- Encarnació Pastoret Armengol, muller de Manel Joaquim Tarès (1941).
- Josep Torres Salas, 22 a. a la presó provincial (1941).
- Elvira Masip Calderó, 44 a. (1942).
- Ramon Vidal Anguera, 70 a., casat amb Rosa Valls (1944).
- José Lorente Saura, jornaler, nat a Fuente Álamo, 28 a. (1944).
- Isabel Rodríguez Berber (1944).

Montblanc

- Jaume Artigas Ferrater (1925).
- Consol Sabater Alfonso, 21 a. (1925).
- Teresa Roset Aixalà, 10 a. filla d'Antoni (1925).
- Pau Vendrell Caballer (1925).
- Josep Gallart Palau (1926).
- Macià Ponts Torrellas, 19 a. orfe (1926).
- Francesc Mas Gallard, 37 a. natural de Vinaixa (Les Garrigues), (1926).
- Càndida Àvia Badia, 80 a. (1929).

- Salvador Marsal Pàmies, c. (1929).
- Antònia Torruella Català (1929).
- Bonaventura Vives Calbet (1929).
- Agustina Ximenes Escuder, 60 a. era d'ètnia gitana (1929).
- Mercè Torrellas Ferriol (1929).
- Dolors Dalmau Capdevila (1929).
- Rosa Huguet Pedrol, 75 a. vídua de Ramon Roset (1929).
- Emília Cassador Gallart, 23 a. natural de l'Ametlla de Mar (1929).
- Ramon Roig Samsot (1929).
- Josep Blavi Grinyó, 70 a. (1930), fractures per accident.
- Maria Poblet Comas, v. (1930).
- Lluís Roselló Domingo, c. (1930).
- Josep Roselló Bordell, casat amb Josepa Grinyó (1930).
- Macià Roselló Miró, 33 a. tuberculosi (1930).
- Macià Ferriol Foguet, c. (1930).
- Llorenç Sans Arnabat, 44 a. (1930).
- Josep Arnavat Vila, 65 a. (1931-1932).
- Ramon Cartanyà Recasens, 83 a. (1931).
- Ramon Fort Pedrol (1931).
- Irene Matutano Aguilar (1931).
- Ramon Mogas Alsina (1931).
- Rosa Poca Llort, 2 a. òrfena de pares, tuberculosi (1931).
- Maria Pedrol Vallès (1931).
- Soletat Tarragó Queralt (1931).
- Jaume Roca Pedrol (1931).
- Antònia Castellà Roselló (1932).
- Caietà Llobera Sandil, 42 a. (1932).
- Joan Sanjoan Pedrol, s. 34 a. (1932).
- Ramon Carreras Soler, 69 a. (1934).
- Maria Estil-les Portal, vidua de 69 a. (1934).
- Antoni Bover Iborra, 70 a. (1936).
- Joan Roig Figuerola (1936).
- Ermenegild Martí Anglès, de la Guàrdia dels Prats (1936).
- Ramona Cendra Oliveres, casada amb Maties Sans Serret (1936).
- Maria Carreras Boada, de la Guàrdia dels Prats (1939).
- Teresa Sans Vidal (1939).
- Josep Andreu Casadó, 17 a. (1940-1941).
- Maria Arnavat Duran, 30 a. (1940).
- Coloma Avià Abellà, v. 75 a. (1940).
- Lluís Granger Gil, 36 a. natural de Ginestar (Ribera d'Ebre), era a Montblanc a la recerca de treball (1940).

- Salvador Dalmau Miret, 49 a. (1940).
- Joan Mercader Cendrós, 60 a. (mor a l'hospital el 7 d'agost de 1940).
- Joan Toses Sabaté, 61 a. (1940).
- Maria Vallverdú Reborclosa, s. 22 a. era natural de Senan (1940).
- Ignasi Homs Martorell, 70 a. vivia a a Lilla (mor a l'hospital el 24 de setembre de 1940).
- Maria Candelària Ferrer Sans, 33 a. natural del Grau de València (1940).
- Mercè Torruella Moix, 50 a. (1940).
- Pere Blavi Torruella, 41 a. (1941).
- Ramon Blasi Martí, 53 a. (1941).
- Pere Bové Castellet, 41 a. de Lilla (1941).
- Ramon Bover Ribelles, 15 a. fill de Pilar i Ramon (1941).
- Joan Casanovas Civit, 42 a. nat a l'espluga de Francolí (1941).
- Maties Domingo Esteve, 54 a. (1941).
- Juan Fernández Garcia, 34 a. de Múrcia (1941).
- Marcelino Molina Ruiz, 65 a. de Valldepeñas (Ciudad Real), (1941).
- Maties Cartanyà Montalà, 10 a. fill de vídua (1941).
- Salvador Carreras Boada, de la Guàrdia dels Prats, 75 a. (1941).
- Josep Sanahuja Moncusí, 46 a. (1941).
- Elisa Torres Ferrer, 29 a. (1941).
- Francesc Sabaté Torruella, 82 a. (1941).
- Càndid Sanahuja Pàmies, 54 a. (1941).
- Maties Vallverdú Fontseré, 21 a. (1941).
- Rosa Aguilar Agramunt, 81 a. (1942).
- Ramon Casas Vallverdú, pagès, 65 a. (1942).
- Juan Córdoba Almeda, de 80 a. nat a Oriola (Alacant), (1942).
- Joan Blavi Grinyó, 64 a. (1942).
- Aurora Giménez Alfonso, 10 a. nascuda a Almeria (1942).
- Juan Gómez Gómez, 42 a. (1942).
- Rosa Salvat Sans, 67 a. (1942).
- Josepa Puig Gausacs, 19 a. natural de Barcelona (1942).
- Antònia Jordana Miró, nascuda el 1919 a Sarral (1942).
- Josepa Bulbena Sardà, 28 a. (1942).
- Maria Serret Bulbena, 5 a. filla de l'anterior (1942).
- Angela Gómez Garcia, 9 a. la seva mare era de Badajoz (1942).
- Maria Monje Fuente, 45 a. natural de Palència (1942).
- Maria Miró Torrellas, 52 a. (1942).
- Gabriel Pérez Martínez, 20 a. (1942).
- Pau Balcells Prats, 68 a. (1942).
- Mercè Montalà Solé, 11 a. (1942).
- Teresa Ferrer Ferraté, 27 a. (1942-1943).
- Joaquima Civit Miret (1943).

- Antònia Dalmau Dalmau, 16 a. (1943).
- Ramon Pere Francesc, de la Guàrdia dels Prats, 49 a. (1943).
- Maria Teruel Martos, 53 a. natural d'Albox (Almeria), (1943).
- Isabel Pérez Martínez, natural d'Arboleas (Almeria), 22 a. (1943).
- Maria Pérez Sánchez, 8 a. filla d'un jornaler d'Albox (Almeria), (1943).
- Maria Reche Trabalón, 27 a. natural de Cantoria (Almeria), (1943).
- Manuela Garcia Rodríguez, 15 a. natural d'Almeria (1943).
- Antoni Toses Solé, 60 a. (1943).
- Joan Anglès Català, 45 a. (1943).
- Ramon Miró Civit (1944).
- Josep Balenyà Llord, 73 a. (1944).
- Pau Casanoves Robert, 59 a. (1944).
- Trinitat Cavaller Andreu, 62 a. (1944).
- Ramon Ferrer domingo, 15 a. (1944).
- Maria Foguet Soler, 50 a. (1944).
- José Giménez Gilabert, 15 a. (1944), sols feia un any que vivia a Montblanc, la seva mare era de Cantoria (Almeria).
- Aurora Giménez Alfonso, 11 a. (1944).
- Joan Llord Fabregat, 67 a. (1944).
- Maties Roselló Cartanyà, 13 a. (1944).
- Maria Cinta Sugranyes Soler, 37 a. de la Guàrdia dels Prats (1944).
- Teresa Toses Roselló, 32 a. (1943).
- Emília Vinyes Cortés, 63 a. (1943).

Pira

- Ramon Torroja Cartanyà, ferida per arma de foc, era natural de l'Espluga de Francolí (1929).
- Ramon Mateu Cantó, 4 a. (1932).

Rocafort de Queralt

- Maria Canela Poblet, 71 a. natural de Conesa (1940).
- Josep Gomis Llevadot (1941).
- Maria Rubió Bofarull, filla de Coloma (vidua), (1941).
- Antoni Domingo Llobera, nat a Barcelona, 9 a. (1944).

Rojals

- Anton Òdena Òdena (1931).
- Joan Pàmies Gavarró, 63 a. nat a Mont-ral (1941).

Sarral

- Isidori Bartomeu Bartomeu (1930).

- Maria Giménez Pubill, 5 a. (1930).
- Maria Reñé Teixidó, v. 66 a. (1930).
- Antoni Bonell Sans, v. 62 a., jornaler, natural dels Omellons (1931).
- Blai Blavi Vidal, 43 a. (1931).
- Dolors Sanz Collado, 14 a. filla de Joaquim i Dolors, de Castelló de la Plana (1930-1931)
- Josep Farrer Fontanilles, c. jornaler (1936).
- Florenci Plana Gener (1936).
- Lluís Rodríguez Fontanals, 8 a. fill de Rosa i Cosme, del darrer es desconeix on viu (1939).
- Francisco Mena Jurado, refugiat de guerra (27 de gener de 1939).
- Moises Jiménez Estanislao, s., pagès, 49 a. de Sòria (1941).
- Ana Martínez Martínez, 5 a. natural d'Almeria (1941).
- Elvira Parés Colet, 50 a. muller de Joan Farré (1941).
- Lázaro Pintor Porra, 27 a. natural d'Almeria (1941).
- Francesc Sabidó Montpeó, c. pagès, 65 a. (1941).
- Àngela Farré Parès, 22 a. (1942).
- Dolors Anglès Fortuny, 37 a. nascuda al Morell (1942).
- Andrés Camacho Camacho, 3 a. (1942).
- Antonio Linares Ortiz, 29 a. natural d'Almeria (1942).
- Joan Gibert Rosell, 5 a. (1942).
- Cristóbal Gallego Gilabert, 44 a. (1942).
- Antonio Garcia Piñeiro, 11 mesos (1943).
- Josep Bertran Company fill d'Isidre i Teresa, (1944).
- Miquel Bertran Company, s. germà de l'anterior, (1944).
- Josep Estil-les Guasc (1944).

Solivella

- Júlia de Paula Sanahuja (1930).
- Antoni Pinent Farré (1930).
- Manuela Sans Montseny (1936).
- Maria Sans Montseny (1939).
- Bonaventura Sans Masalias, 9 a. fill de Rosa M. Ballart, vidua de Jaume Sans Vinyes, aquest de Passanant (1940).
- Núria Saragossa Andreu, 8 a. era filla de Maria A. Anglès, de Lleida (1940).
- Assumpció Saragossa Andreu, 12 a. (1940).
- Carme Sanahuja Montseny, c. 39 a. (1940).
- Francesc Lladó Padrol, pagès, c.37 a. natural de Cervià de les Garrigues (1940).
- Rosa Espanyol Pijoan, 60 a. (1941).
- Carolina Pulleiro Pallàs, 14 a. la seva mare era dels Omells de na Gaia (Urgell), (1941).
- Palmira Sanahuja Pinen, 14 a. òrfena de pare (Josep S. Montseny), (1941).
- Jaume Masalies Mestres, c. pagès, 51 a. (1941).
- Maria Cortés Ventura, c. (1942).

- Josep Rius Trabal, c. 48 a. pintor, natural a Barcelona (1942).
- Ramon Masalies Palau, 19 a. (1942).
- Joan Pallàs Montseny, 30 a. (1942).
- Coloma Corbella Massaguer, 64 a. (1943).
- Jaime Garcia Galindo, 40 a. (1943).
- Dolors Anglès Garcia, 10 a. (1944).
- Gabriel Gallart Prats, 59 a. (1944).
- Joan Pijoan Querol, jornaler, c. 54 a. (1944).

Vallclara

- Serafina Estrader Palau, 30 a. (1941).
- Francesc Salas Paris (1931).

Vilanova de Prades

- Maria Salvador Vidal, 7 a. (1932).
- Carme Espasa Llaveria (1936).
- Ramon Maré Sans, 61 a. (1941-1942).

Vilaverd

- Francesca Miró Giner, v. 74 a.
- Estanislau Brusau, s. forner, 30 a. (1926).
- Romà Cartanyà Galofre (1930).
- Marc Oliveres Ferré, s. 23 a. (1931).
- Josep Oliveras Galofre, 37 a., tuberculosi (1932).
- Maria Rosich Martí, 24 a. (1934).
- Maria Andreu Vallverdú, 27 a. (1943).
- Dolors Miró Vilà, 39 a. (1943).
- Lluís Carreres Fornells, 70 a. (1944).

Vimbodí

- Carme Cid Llunart, 24 a. embaràs, natural de Tortosa (1940).
- Joan Garcia López, 22 a. natural d'Almeria (1940).
- Brígida Nadal Capdevila, 30 a. (1930).
- Antoni Maré Codina (1936).
- Salvador Miret Plaza, 54 a. (1930).
- Ramon Roig Valls, 36 a. (1930).
- Pere Serra Farriol, 58 a. (1932).
- Filomena Callis Lamoine, v. 81 a. natural de França (mor a l'hospital el 22 d'agost de 1940).
- Martí Portella Botifoll, 50 a., vidua d'un vidrier de Torroella de Montgrí (Baix Empordà), (1940).
- Càndid Sanahuja Pàmies, 47 a. v. pagès (1941).

- Antònia Vallver Gorc, s. 65 a. (1940).
- Adrià Delgado Mercader, 6 a. (1941).
- Ana Rodríguez Martínez, 38 a. natural d'Arboleas (Almeria), (1941).
- Josep Amorós Fa (19421943).
- Antonio Viudez Sánchez, jornaler, nascut a Huércal-Overa (Almeria), (1942).
- Joan Brunet Estivill, 63 a. (1943).
- Josepa Domingo Cervelló, 58 a. (1944).
- Maria Perera Vilà, 36 a. (1944).

Baixa Segarra

Belltall (Passanant)

- Rosa Torellas Cases (1932).
- Sebastià Panadès Segarra, 50 a. natural de Conesa (1940).
- Anna Amenós Pont, 17 a. (1944).

Conesa

- Ramon Pons Querol, jornaler, natural d'Arbeca (1930).
- Jaume Panadès Civit, 5 a. (1936).
- Tomàs Blanc Auvilà, 40 a. (1940).
- Magí Ferré Tarragó, empresonat a la Punxa, 31 a. mor a Tarragona el 13 de novembre de 1940 per tuberculosi.
- Rosa Conesa Contijoch, 80 a. (1940).
- Maria Ferran Llorach, 40a. (1943).

Les Piles

- Magí Prats Gallart, 62 a. (1942).

Santa Coloma de Queralt

- Rosend Prat Gilabert (1929).
- Vicenç Carol Solà, 62 a. (1930).
- Macià Albi Llaurador, 34 a. (1934).
- Rosa Vázquez Calvo, 47 a. refugiada de guerra (1939).
- Fèlix Méndez Álvarez, 76 a. s. de Lugo (1941).
- Francesc Segura Morera, 48 a. (1942).
- Francesc Camins Gener, 74 a. (1942).
- Laura Asbert Canela (1943).
- Maria Bartoli Brunet, s. 21 a. (1943).
- Pedro Burillo Martínez, 18 a. d'Arbolea (Almeria), (1943).

-Andrés Pérez López, natural de Mazarrón (Múrcia), transeünt (treballava a la carretera de Pontils), (1943).

-Ramon Civit Roselló, 42 a. (1943).

-Gonzalo Pérez Piñero, nat a Aguilas (Múrcia), peó de la carretera de Santa Coloma a Santa Perpètua de Gaià (1943).

-Ermenegild Domènech Torres, 54 a. (1943).

-Maria Barroso Cortés, 52 a. (1944).

-José Bolvalas Romero, 39 a. nat a Alavia (Almeria), (1944).

Santa Perpètua de Gaià

-Baltasar Oller López, 18 a. peó de la carretera (1940).

-Alonso Gómez Díaz, 50 a. natural d'Almeria (1941).

-Juan Pérez Parra, 18 a. (1941).

-Juan Pérez Pérez, 5 a. natural d'Almeria (1941).

-Isidro Garcia Travalón (1941).

-Ginés Pérez Pérez, 3 a. natural d'Almeria (1942).

Savallà del Comtat

-Matea Pérez Marcos, *pobre mendicante* (1931).

Vallfogona de Riucorb

-Ramon Llobet Bonell (1929).

-Josep Santacana Ponts, v. 53 a. (1929).

Font: Arxiu General de la Diputació de Tarragona, Beneficència, sign. 1,6, 7-8, 10-11, 20, 40, 45, 48-49, 52, 55, 58-59, 61, 67-68, 73 (cpf).

5. Malalts pobres de la Conca de Barberà ingressats a l'Hospital de Sant Joan de Reus (1930-1936)

Barberà de la Conca

-Rosa Poblet Bella (1931).

L'Espluga de Francolí

-Montserrat Josa Castelló (1933).

-Josep Llanes Vendrell (1933).

-Júlia Mendez Fernández (1936).

Montblanc

-Mercè Andreu Cortès (1935)

-Ramona Cendra Oliveres, v. (1936).

Pira

-Josep Salas Amorós (1931).

Rojals

-Josep Pàmies Òdena (1933).

Sarral

-Josep Ferrer Fontanilles, c. (1936).

-Florenci Plana Gener (agost 1936).

Senan

-Joana Valls Vilà, natural de l'Espluga de Francolí (1935).

Solivella

-Josep Iglésias Iglésias (1933-1934).

-Mercè Sanahuja Casamitjana (1931).

Vilanova de Prades

-Carme Espasa Llaveria (1936).

-Roser Serra Català (1935).

-Lluís Serra Romeu (1935).

Vilaverd

-Pau Cartanyà Galofre (1935).

Vimbodí

-Josep Caixal Pàmies (1930).

-Antoni Maré Codina (1936).

*Baixa Segarra***Conesa**

-Jaume Panadès Civit, 5 a. (1936).

Santa Perpètua de Gaià

-Josep Balcells Palau (1935).

-Gabriel Soler Font (1935).

6. Malalts amb recursos migrats de la Conca de Barberà ingressats a l'Hospital de Sant Joan de Reus (1939-1950)

Conca estricta

Barberà de la Conca

- Maria Ribas Amill, 26 a. embaràs (1946).
- Antonio Rodríguez Aguilar, natural de Sevilla (1950).

Blancafort

- Maria Elias Prats (1944).
- Josepa Farràs Francesc. casada amb Josep Anglès Elias, Embaràs, (1950).
- Bartomeu Ferran Masgoret, natural de Pira (1944).
- Antònia Ferran Vallverdú, casada amb un jornaler (Ramon Reig), (1944).
- Joan Iglésias Civit (1942).
- Providència Llorc París, 20 a. embaràs (1949).
- Mercè Llurba Vives, embaràs, natural de Cervià de les Garrigues, casada amb Sebastià Martí (1950).

L'Espluga de Francolí

- Pasqual Carbonell Roig (1933).
- Teresa Òdena Torres, c. 40 a. (1942).
- Joan Casanoves Civit (casat amb Maria Vives Amill), (1944).
- Antonio Franco Malo, religiós de Sant Vicenç de Paül, 18 a. (1944).
- Francesc Carmona Díaz, natural de Pechina (Almeria), (1945).
- Sebastià Solà Cortaza, natural de Bell-lloc d'Urgell (1945).
- Sebastià Bibiloni Coll, natural de Santa Eugènia (Illes Balears), (1947).
- Josep Ferran Rossell (1948).
- José Vázquez Barques, 22 a. fill de Vicente i Josefa, natural de Torrent (País Valencià), (1948).
- Juan Iniesta Pardo, c. 60 a. natural de Pechina (Almeria), (1949).
- Miquel Virgili Saumell, 64 a. (1949).
- Montserrat Piquer Poquet, embaràs, natural de Vinebre, casada amb Josep Vallès López (1950).
- Sebastià Rivera Gelabert, s. 20 a. estudiant a la casa missió dels Pares Paüls (1950).
- Marcos Soria Moreno, natural de Getafe (Madrid), (1950).

Montblanc

- Rosa Sigró Huguet (1934).
- Antoni Bové Iborra, 70 a. (1936).
- Joan Roig Figuerola, v. (1936).

- Marina Rosselló Soberano (1944).
- Ramona Escudé Pubill (1941).
- Carme Roselló Boada, 15 a. filla d'Andreu i Agustina (1942).
- Teresa Roselló Boada (1943).
- Juan Pérez Martínez, 19 a. natural d'Arboleas (Almeria), (1943).
- Antònia Moix Murtra, 32 a.c. (1943-1944).
- Trinitat Cavaller Andreu (1944).
- Teresa Cendra Cortés (1944).
- Magdalena Miró Roig, 68 a. (1945).
- Desideria Moreno Sánchez, nascuda al Bonillo (Albacete), casada amb Pere Soler Miró (1945).
- Jaume Sanahuja Freixes, fill de Martí i Nativitat (1945).
- Teresa Ferrer Ferrater, embaràs, casada amb Joan Cavaller Salvat (1945).
- Nativitat Freixes Moix, c. 45 a. (1946).
- Joan Artigas Rosselló, nascut el 1883, (1948).
- Salvador Bové Torrell, nadó d'un mes de vida (1948).
- Dolors Colls Fité, 63 a. nascuda a Figueres (1948).
- Josepa Dalmau Escoter, 62 a, casada amb Roc Tarragó (1948).
- Enriqueta Luque Bausili, 10 a. filla de Maria, nascuda a Ascó (1948).
- Asunción Rietre Arce, embaràs, natural d'Oviedo (1948).
- Benjamin Paz Vilaboa, natural de Cerdedo (Pontevedra), (1948).
- Concepció Ribas Mendoza, 68 a. natural de Martorell (1949).
- Empar Grau Nogués, 21 a. (1949).
- Teresa Bosch Sans, natural de Duesaigües (País Valencià), embaràs (1949).
- Ernestina Pérez Escribà (1949).
- Jaume Ribot Balanyà, 8 a. (1949).
- Carme Sabater Serret, 46 a. de Prenafeta (1949).
- Irene Tous Andreu, v. natural de Vila-rodona (1949).
- Josep Vallbona Pallisó, 25 a. fill de Ramona P. Dalmau, vídua (1949).
- Maria de la Serra Campdepadrós Puig (1950).
- Ramon Moncosí Farrer, 60 a. casat amb Agustina Ribes (1950).
- Asunción Teruel Cabrera, embaràs, natural de Vélez Rubio (Almeria), (1950).

Pira

- Francesca Ferrer Poblet, v. (1943).

Rocafort de Queralt

- Josep M. Civit Hilari, fill de Josep, pagès (1949).
- Josepa Garrofer Garrofer, casada amb Jaume Duc Tomàs, pagès (1948).
- Ramon Jové Gomis (1948).
- Rosenda Morató Darnós, 27 a. embaràs, filla de Ramon i Josepa (1950).

Sarral

-Rosa Roset Pinyol, casada amb Joan Gibert, (1944).

Solivella

-Manuela Sans Montseny (1936).

-Montserrat Ballart Marimón, filla d'un jornaler (1943).

-Ramona Tarragó Guix, 28 a. embaràs, natural de Belltall, casada amb Joan Sanahuja, pagès (1943).

-José Sánchez Parra, natural d'Huerca-Overa (Almeria), (1944).

-Palmira Sanahuja Pinen, casada amb Joaquim Vicens. (1944-1945 i 1949).

-Filomena Contijoch Montanyola, embaràs (1945).

-Maria Pinen March (1945 i 1950).

-Josep Sans Solsona (1947).

-Valquiria Pinen Massaguer (1948).

-Dolors Puvill Vidal (1949).

-Gabriel Ballart Prats, 65 a. pagès, (1950).

-Mercè Salvador Capdevila, embaràs, casada amb Antoni Cortès (1950).

-Teresa Sanahuja Pinen, s. 22 a. (1950).

Vilanova de Prades

-Amparo Rico Cáceres, casada amb el mestre Santos González d'Àvila (1950).

Vilaverd

-Martí Òdena Rosell (1941).

-Gregori Delgado Figuerola, nascut a Barcelona (1942).

-Enriqueta Fabregat Cortiella (1942).

-Teresa Vilà Gener, 68 a. natural de Montbrió de la Marca (1942).

-Raimunda Llord Prats, v. 75 a. nascuda a la Riba (1948).

Vimbodí

-Diego Porta Rodríguez (1941).

-Ismael homedes Soler (1948).

-Càndid Sanahuja Pàmies, v. 62 a. havia nascut a Rojals (1948).

-Magdalena París Canyelles (1949).

-Maria Buti Saperes, v. 74 a. (1950).

-Francisco Requena Reyes, natural de Navas (Jaén), (1950).

*Baixa Segarra***Aguiló**

-Ramon Rius Farrer (1941).

Belltail

-Magdalena Ferrer Soler, 35 a. embaràs (1950).

Biure de Gaià

-Joan Gassol Gallego (1941).

Conesa

-Maria Ferran Llorach (1948).

Forès

-Miquel Amenós Quim, 13 a. (1948-1949).

Passanant

-Ramona Badia Torrellas, c. 34 a. (1944).

-Àngel Mas Llorens, 21 a. natural de Barcelona (1948-1949).

Pontils

-Ramon Giménez Arenaga (1943).

Santa Coloma de Queralt

-Antoni Padró Fuster (1941).

-Manuel Riba Vidal, 68 a. (1942).

-Joan Tous Miret, natural de Montblanc (1942-1945).

-Saturní Ponts Trilla, 58 a. (1943).

-Àngel Aparicio Aparicio, 37 a., nascut a Castelló de la Plana (mor el 30 de març de 1943).

-Rosa Nuet Pijoan, casada amb Ramon Civit Roselló, (1944).

-Maria Pont Pinyol, filla d'Eduard P. Vivó (1944).

-Diego Díaz Expósito, natural de Oria (Almeria), era fill de Francisco (1948).

-Isidre Civit Rosselló (1949).

-Baltasar Sánchez Gómez, natural de Duesaigües (País Valencià), (1949).

-Trinitat Gassol Brufau, 68 a. (1949).

-Pere Orriach Briansó, 59 a. (1949).

Santa Perpètua de Gaià

-Carme Cendra Inglès (1941).

-Rosend Aubià Casabona (1942).

Savallà del Comtat

-Antoni Tarragó Albareda (1941).

Valfogona de Riucorb

-Maria Bonell Tudó, 18 a. els seus pares eren de Forès (1942), mor a l'Hospital de Reus el 15 d'agost de 1943.

Font : Arxiu General de la Diputació de Tarragona, Beneficència, caixes 51, 53, 60, 62, 64, 72, 77, 86, 90, 92, 96-98, 105-107.

Abreviatures de tots els apèndixs: a: anys, s: solter/a, v: vidu/vídua.

Observacions: Entre parèntesi fem constar l'any d'hospitalització, quan hi ha un interrogant és que no consta la data en el document, si es coneix també anem la data de defunció. La major part dels documents estan redactats en castellà, en els apèndixs hem catalanitzat els noms de fonts dels malalts catalanoparlants, prenent com a referència els seus cognoms. L'assignació a les poblacions l'hem feta en base a la residència, excepte quan aquesta era de fora de la Conca de Barberà que hem anotat la de naixement.